

PESMI.
JOŽE POGAČNIK.

S polja.

Res-li jokaš danes, o Gospod?

»Polja sem jim ranjen blagoslovil,
dvakrat v letu njivam rast obnovil,
blagoslov obakrat so pobrali,
so na gorki dom ga odpeljali —
mene so pustili nagega,
mene so pustili samega
tu sred poljá.«

Čez dva dni spet hodim isto pot:

»Glej, na desno ramo ti bom sel,
da boš trudno glavo odpočil;
v tvoja bela ledja se bom ujel,
pred ljudmi bom nagec tvoj zakril:

za tvoj hrbet se bom naletel,
ranjenemu rad bi postelj bil
tu sred poljá.«

Mehak sneg je, bel ko bel prtič.
Ah, glej: Bog na njem leži — mrlič.

Krištof.

Pa da sem brat
ajdovske deklice same,
ne bi se znal prestopiti
čez te globoke drage.

Pa da sem tudi
grčavi Krištof sam,
še ne bi mogel prenesti
sebe na drugo stran.

Vendarle moram
čez to valovje voda,
nesti se hočem
prek — lastnega srca.

Vasovanje časov.

Odpiram okno. Zdaj in zdaj. In od dela rdim.
V svoji duši sveži zrak sejem,
svojo kri z njim mladim.

Mimo okna časi nihajo,
v njih postave težke dihajo:
z vonji ljudi svojo dušo pojim.

Morda sem podoben trti v južnem solncu,
morda sem podoben rožam ob potoku.
— Ali vem: Sam tudi čudno bohotim...

Bridki park.

Strassbourg. Orangerie.

Veter v vrhovih kostanjev in vrb srši,
v jagnedih vitkih boli, boli —
Liste obrača na žalostno spodnjo stran,
bridko nestrpen skoz park hiti.

Grmi v vdani ljubezni po parku cveto,
rože odprte so tople in čiste tako;
ali — veter ne vidi jih.

Lilije v gredah se mehkih pokojno belijo,
zlate oranže ob belih stezah rumenijo;
ali — veter gre mimo njih.

O le čemu vse te rože ljubeče poganjajo?
O le čemu se vrtnarji nad gredami

sklanjajo:

Veter v vrhovih boli, boli ...

V kostanj mlad sem sred parka naslonil
levico —

z deblom ihtečim je vred strepetala;
senca košata čez belo rokó mi je pala:
Veter v zardelih očeh me boli.

Gledam čez jezero v parku: Labod
mirno po skodranih valovih drsi,
mirno tovari vrat svoj zravnani.
(Čudežna ladjica radosti!)

Ali na sredi vodâ
čolni povezani, vetru prodani,
vase zapléteni, v slepo pognani,
čolni brez vesel in brez moža ...
(O src povezanih žalosti!)

Jih veter je videl, da zdaj boli?
Jih srce je videlo in boli?

**GOSPA Z RDEČIM
NAGERLENOM.**

MATIJA MALEŠIČ.

Jezus! Enainštirideset! Skoraj enainštirideset!« Ženska s širokim, rdečim, zoprnim obrazom in belo, na tilniku zavezano ruto je preplašeno kriknila, ko je potegnila toplomer izpod moje rame.

Strašna rana na nogi me je mučila do obupanosti. Čutil sem, kot da me žgo, žgo z živo žerjavico; v mukah se mi je zdelo, da čujem cvrenje — o, lastnega — mesa; zdelo se mi je, da voham vonj po oglju, ko se zdrobljene — moje kosti v silni vročini spreminjajo v oglje. Kričal sem, vpil sem in

SL. 11. FR. DE GOYA: NESREČE VOJNE.

padal v nezavest. Morda sem tulil, geniti se nisem mogel, pomagati si nisem mogel.

Na prestrašeni krik ženske z zoprnim rdečim obrazom sem se toliko zavedel, da sem kakor skozi umazan gost dim opazil gospoda z naočniki in v beli halji, ki je pristopil k postelji in mi potipal žilo.

»Saj se ne zaveda!« je rekla ženska.

»Ali ste mu namignili o amputaciji?« je vprašal.

Zatulil sem, vem, da sem grgraje zatulil: »Smrt, pridi! Zakaj ne prideš, smrt, in me ne rešiš? Na kaj še čakaš, smrt?« Zatulil sem in se začel pogrezati, pogrezati v brezdanji prepad. Dim se je zgostil, tisti umazani dim, in v njem sta izginila ženska z zoprnim obrazom in gospod z naočniki.

V hipu je nekdo zaustavil pogrezanje. Začutil sem rezek vbod v desno roko. Odprl sem oči in videl gospoda z naočniki in v beli halji. »Bolje bo,« je rekel in mi pogladil potne lase s čela. V njegovi roki sem videl malo brizgalko.

Zaprli sem oči in čakal, da se začnem znova pogrezati, pogrezati v brezdanji prepad, v tisto mračno praznino. Da se nisem več pogrezal. Silen strah me je obšel, ko sem začutil, da visim nekje. Visim, pod menoj mračna praznina, nad menoj mračna praznina, vse okoli mene sama neskončna praznina in jaz tu sam, sam in z zdrobljeno nogo, da se ne morem geniti...

Strašen strah mi je začel lesti v kri in mozeg. Zakričati sem hotel na pomoč, pa

nisem besedice mogel iztisniti iz grla. Še strašnejši strah mi je zatrepetal okoli srca.

»Ginem...« sem pomislil. »Ginem, in ne bo dolgo, ko me ne bo več v praznini, združim se z njo in bom del te neskončne praznine...«

O...

Potem se je nenadoma zgodilo tisto čudo.

Ko sem mislil — bogve, kako sem mogel kaj takega misliti — ko sem mislil, da sem že ves izginil, le ranjena noga še ni izginila, tedaj se je nekje daleč žarko zasvetilo. Svetloba je bila vsa živordeča in zlata. Svetloba je rasla in hitela in hitela je z neizrečeno naglico. Hipi so minili — in praznine, puste mračne praznine ni bilo več. Ležal sem s svojo ranjeno nogo v bleščeči, vsi zlati jutranji zarji. In preden sem se mogel začuditi in premisliti, odkod hipna sprememba, sem jo zagledal.

Vitka gospa v snežnobeli haljini je hitela k meni. Povesma zlatih las so ji valovila po hrbtu vse preko pasu in se gubila v beli halji. Kako so bleščali bujni zlati valovi v živordeči svetlobi! Zamizal sem. Kako, le kako bi mogel gledati v tej bleščeči svetlobi v to nežnost, v to belino, ožarjeno z jutranjo zarjo?

Ali že je ko dih lahak korak privedel gospo.

»Trpiš, siromak?« Mehak glas — o ne, trepetanje strun na zlati harfi! Ko žamet mehka roka mi otre znojno čelo, gorak dih boža moj obraz, da drvenim pod njim.

»Gospa...«, zajecijam in odprem oči.
 Gledajo me oči, polne tako nepopisne miline; polne tako globoke skrivnosti, polne tako velikega usmiljenja, da trepetam.
 »Boli, boli te noga?«
 »Boli, o, boli! Glejte, geniti se ne morem, ko prikovan sem na mesto; o amputaciji govorijo, pobegniti ne morem...«
 »Želel si smrti!« Očitajoče pojejo strune na zlati harfi, pogled pa je mil in usmiljen.
 »Kako bi si je ne želel? Žge, žge rana do blaznosti...«
 »Siromak!« O, koliko usmiljenja in sočutja je v mehkem zvoku njene besede. In naglo poseže z belimi rokami v goste kodlje zlatih las, vzame rdeč, prelep, prerdeč nagerlen iz njih in mi ga pomoli.
 »Duhaj!«
 Globoko in hlastno vdihavam omamljiv vonj. O, kako me opaja. O, kako prelestno dehti rdeči nagerlen! Silna moč zapolje po žilah, jasna radost plane v glavo. Bolečina v rami se ustavlja in podleže. Sunkoma jo iztisne vonj rdečega nagerlena iz noge.
 »Pojenjuje bolečina?«
 »Izginila je! O gospa, prelepa, predobra gospa...« Jasna, silna zahvala mora žareti iz mojih oči, da ji je privabila rahel smehljaj na usta.
 »Pa si želel smrti!« Karajoč je njen pogled, a glas je brnenje strun na zlati harfi. Odtegne mi nagerlen in ga vtakne v zlate lase.
 »Kdo bi bil mislil, da pridete in prinesete s seboj čudodelni rdeči nagerlen? Kako sem mogel le sanjati, da me obišče tako dobra, tako usmiljena gospa?«
 »Kaj bi se dobrikal! In lagal!«
 »Gospa, da bi lagal? Gospa, gospa, recite, da ne sanjam! Recite! Sanjam! Saj ni mogoče, da hodi tako dobra, tako lepa, tako plemenita, tako usmiljena gospa po svetu.«
 »Ne laži!« Karajoče je zvonjenje zlatih strun na harfi, karajoč je njen pogled.
 V strahu, da je ne bi razžalil, jeknem: »Nočem lagati! Mislil le...«
 »Premisli, le premisli in uvidel boš, da je tvoje začudenje laž. Ali nisi vselej, kadar ti je bilo hudo, mislil name? Ali nisi vselej, kadar ti je bilo zelo hudo, z odprtimi očmi in pri polni zavesti sanjal o meni in mislil name in me klical?«
 »Že, že, ali...«
 »Prišla sem!«

»Tisto sanjarjenje je bilo le klic silnega hrepenenja. Prelepo je bilo, da bi moglo biti resnično.«

»Ali nisem prišla? Ali me ne vidiš?«

»O gospa, odkod meni ta sreča, da se uredničujejo moje najlepše in najskrivnejše sanje?«

»Smrt si klical! Kedaj bi naj prišla, če ne sedaj?«

»Sanjal sem, priznam! Z odprtimi očmi sem sanjal o dobri gospe, pa sem se vselej zavedal, da le sanjam, da take gospe na svetu ni in je ne ugledajo nikdar moje oči. Gorim in trepetam in se bojim, da sanjam, ko Vas gledam.«

Opazila je moje misli, začutila, kaj govorijo moji hvaležni pogledi. In mi ni zamerila, še nasmehnila se je, ko da ji ugaja moje občudovanje.

»Te ne boli več noga?«

»Kako bi mogel misliti na bolečine, če ste Vi pri meni?«

»Vstani! Stopiva po vrtu in se porazgovoriva.«

Ko da se je hipoma vzbudila bolečina v nogi, zdvomi: »Kako bi mogel? Ali me ne vidite? Ali ne veste, da nisem že teden dni stopil na nogo? O amputaciji govore...«

Užalil jo je dvom. Obrnila je pogled od mene.

Poskusim vstati, da ji pokažem dobro voljo.

Saj gre! Bolečine ni, rane ni, niti obvezana ni več noga. Zdrava, zdrava je ko pred dnevi!

O, kako grde in težke so bile tiste sanje o ženski z zoprnim rdečim obrazom in o gospodu v beli halji in z naočniki.

»Vidiš!« Ona se nasmehne in mi ponudi roko. Narahlo se oklenem mehke bele roke. In ves trepetam v sreči.

»Sprehodiva se...«

Mili Bog, kje sva prav za prav? Glej bele, s peskom posute stezice! Glej gredice, glej rože na gredicah! V orientu cvetejo take rože po bajnih vrtovih — moje oko jih še ni videlo! Glej tam palme! Niso palme! Morda so cedre z Libanona! Nisem še videl takih dreves! Čuj petje! Tako ne poje najbolj razigran škrjanček, tako ne poje slavec svoje najlepše pesmi o ljubezni! Srce mi zveni ob čudovitih melodijah, pred očmi mi miglja bajna krasota čudežnega vrta, gorim ob strani prelepe gospe.

Postojim in narahlo stisnem mehko belo roko.

»Kaj bi?«

»Ne razumem... Ne morem razumeti!... Da nisem umrl? Danes hodim po raj?«

Zvonko se gospa nasmeje. »Misliš, da prideš s telesom v raj?«

Sram me je, pa vendar ne morem verjeti svojim očem, svojemu razumu in srcu. »Kje sva?«

»V vrtu, o katerem si sanjal tolikokrat! Kadar si o meni sanjal, si vselej sanjal o tem vrtu! Ali nisi?«

»Sem! Ali sanje gredo do zvezd in še nad zvezde — na zemlji ni takega vrta!«

»Da ga ni? Poglej, odpri oči!«

Kreneva na drugo stezico. Vrta se mi v glavi. Lepše rože cveto na gredicah, opojnejši vonj kipi iz njih; vse lepše nama pojejo ptičke — o, zlate ptičke.

Srce mi zadrhti v strahu, da je vse to le prelepa sanja. Ali kako naj bodo sanje, če hodim, če me ne boli noga, če je gospa ob moji strani in jo držim za belo roko?

Hodiva po belih stezicah, pijevo opojen vonj prelepih rož, poslušava prelepo petje zlatih ptičic. Hodiva, hodiva, vrt je brezmejen in ves dehti v opojnem vonju rož in ves poje in ves žari v zlatem solncu.

Čudim se in ne morem verjeti in bojim se spraševati lepo gospo. In ne vem, ali bi zaprl oči in si vtisnil v najgloblji kotic svojega srca vso to lepoto in jo zaprto hranil vse do konca dni. Hranil tudi, če se prebudim na trdi slamnici.

Tako govori gospa:

»Drhti ti srce v tej lepoti, poje ti kri s ptičicami, raja ti misel od gredice do gredice, od rožice do rožice. Tam pred vratom te čakajo ljudje. Nimajo sreče, da bi prišli sem. Slutijo, le slutijo vrt! Sanjajo, milo sanjajo o vseh teh lepotah.

Gledaš lepoto, vdihavaš vonj rož, poslušáš petje zlatih ptičic — ali ne poveš o vsem tem ljudem? Moraš povedati!«

Molčim, gledam, strmim in poslušam. Gospe se ne upam pogledati v oči, živ ogenj vre iz njene roke v moje žile. Ves trepetam.

»Široko odprte otroške oči sanjajo v daljne daljave. Mislijo na vrt, ki leži za zlato preprogo na večernem nebu.

Poslušá deček pravljico, živo vidi zaklet grad, ve, da bo rešil kraljično; že vidi kraljestvo, ki mu bo zakraljeval.

SL. 12. LEO SAMBERGER: ODPOVED.

Gre študent jutranji zarji naproti; rosa, vsa srebrna, blesti po rožah, po travi, iz sleherne kipi rose pesem. In pesem, sleherno pesem razume srce študentovo.

Potrka mož na vratca nežnega srca, vabi na pot družico...

Stresem se in krčevito stisnem mehko roko. »Gospa, sleherno kapljo krvi čutim, pravljico o zakleti kraljični. Razumem pesem najmanjše rosne kapljice. Pri meni ste, za roko Vas držim! O, povem ljudem tam pred vrtnimi vrati! Povem, da bodo strmeli! Povem o tem vrtu — saj ne slutijo niti sence te lepote! Povem pravljico o zakleti kraljični! Take še niso čuli! Zapojem pesem biserne rose — o, kako jo zapojem! Oba jo zapojeva, prelepo, prečudovito pesem. Pripeljali ste me v ta vrt, odprli ste mi te krasote — da bi sam zapel prelepo, prečudovito pesem? Ne zmorem je sam, le z Vami, z Vami...«

Rahlo izvije gospa svojo roko iz moje. Ali sem jo vznejevoljil?

»Klical si smrt!«

»Ne kličem je več! Da sem vedel, da pridete, ne bi je klical!« Hočem ujeti njeno roko. Odmika se... »Gospa, gospa, s čim sem Vas vznejevoljil?«

Gospa vzame iz svilnatih las rdeči nagerlen in ga poduha. In ko da ga hoče dati poduhati tudi meni, se igra z njim in me gleda.

Planem proti nji.

Odmakne se, odmika se, hiti, ko da beži pred menoj.

»Gospa, gospa...« ječim ves zasopel in hitim, hitim za njo. Strah, da me zapusti, mi vzbuja silne moči v žilah. Hitim, hitim za njo. Ne dotečem je. Razdalja med nama se veča.

»O gospa, gospa...«, prosim milo, znoj mi curkoma lije s čela. Hipoma začutim v nogi rezko bolečino. »O...«, vztrepetam in se sedem.

Gospa obstane. Moj bolesten krik jo pretres in napolni z dobroto. Pohiti proti meni.

»Zakaj vzdihuješ?«

»Še vprašate? Kaj ne veste, kaj ne sluhate?« Najrajši bi se razjokal.

Milina gine iz njenih oči. »Že zopet dvo miš!« Njen glas je očitajoč.

»Prikazali ste se mi, prelepa, predobra, preblaga. Najlepše sanje ste mi uresničili! V ta prelepi vrt ste me popeljali! Govorili ste mi besede, kakršnih še niso govorile ženska usta — potem, potem pa hočete uteči...« V silnem strahu, da jo izgubim, govorim trpko. Hočem, da vidi moj strah.

Žalil sem jo. »Ne pojdeš za menoj?« Obrača mi hrbet, rdeči nagerlen si vtakne v lase.

»Grem, grem! Kamorkoli! Brez Vas ne morem, nočem živeti... Pa — ali morem?«

»Če zdvajaš že sredi pota?!« Žalosten je njen glas. V obraz ji ne vidim, lahnih korakov odhaja...

»O...« Skoraj v smrtnem strahu zaječim. Nji zastaja korak.

Z obupno silo skušam planiti na noge. Bolečine ni v nogi. Oveseljen skokoma stečem za gospo.

Nasmehne se mi, vzame rdeči nagerlen iz las, ga poduha, vrti med prsti in me gleda.

In hitim, tečem, drevim, skokoma drevim za njo. Ne gledam na tla, čutim, da drevim navzgor. Ne ogledujem se! Za njo, za njo, kamorkoli, na konec sveta! O, kako prelepo dehti vonj rdečega nagerlena! Kaka milina sije iz njenih oči! V dno srca mi vidi, najlepše bisere izlušči iz njega! Kako poje njena beseda — pesem na zlati harfi! Svilnati lasje vihrajo v dolgih kodeljah, vitka postava v beli haljini se dviga, dviga v strmo višino, lahkotno se dviga in ko da se noge ne dotikajo tal. Vedno više in više spe.

O, kje sem pod njo! Skoraj se ne vidim več v nebotičnih višavah, le lahna meglica je njena bela haljina. In hitim, se opotekam, padam, vstajam, težko sopem, pot mi lije s čela v oči. »Gospa, usmilite se me...« vzdihujem. Postane, rdeči nagerlen mi pokaže, nasmehne se mi in me vabi z očmi.

»Saj ne morem...«

Njen smehlaj gine, njen pogled očita: »Sredi poti, pod vrhom si omagal?«

Očitajoči pogled me boli. Vse sile zberem in se pnem za njo. Omagujem, padam, lovim se po golem kamenju; krvavijo mi roke, zastaja mi sapa, srce mi bije in mi hoče počiti.

»Moj Bog, kam ste me speljali? Kje je vrt, po katerem sva se sprehajala? Kdaj sva ga zapustila?«

Mrzel pot me spreleti po hrbtu, temni se mi pred očmi, roke odpovedujejo. Padam po strmini.

»Tik pod vrhom mi boš omagal?«

Na vrhu stoji gospa, vsa lepa, vsa bela, vsa dobrotna, vdihava vonj rdečega nagerlena in me vprašujoče zre.

Z zadnjimi silami se ujamem ob ostro kamenje in se ustavim in zdvojeno pogledam proti gospe na vrhu. Smehlja se mi in me vabi, vabi.

Stisnem zobe in mukoma lezem in po vseh štirih navzgor; vsak dotiklaj rok ob ostro kamenje povzroča silno bolečino, noge komaj še čutim v silni utrujenosti, skoraj mi zastaja pamet v glavi.

Gospa se smehlja in vabi, vabi, rdeči nagerlen mi moli naproti.

Siloma podim omotico iz glave. Moram, moram do nje! Ne pobegne mi več! In lezem navzgor, pomagam si z glavo, z rokami, z životom, z nogami. Čutim, da omahnem v strašno brezno, če omagam, če me zapuste moči, če me premoti omotica, če mi zbeži pamet iz glave, če se premakne gospa in hoče še kam više, ali če mi pobegne.

Izmučen do smrti prilezem na rob. Temni se mi pred očmi. Z rokami in glavo sem na vrhu, telo mi visi nad strašnim breznom. Odpiram usta, da bi zakričal na pomoč, pa ne morem iztisniti besedice, pamet beži iz glave ob misli na tisto strašno, ki nastopi v naslednjem trenutku, če se me ne usmili gospa.

Sklone se, vonj rdečega nagerlena začutim v žilah. Nekoliko se zavem, napnem zadnjo

SL. 13. FRITZ KUNZ: TRI MARIJE.

silo — in se zgrudim pred noge lepi gospe. Zakrilim z rokami, sape ni, srce pojema.

»Vidiš, vidiš! Vendar si prišel na vrh!« Dobrotno se sklone gospa k meni, mi boža vznrojene lase s čela in mi drži rdeči nagerlen.

Zaprem oči. »Samo da sem tu! Samo da ste pri meni! Kaj ne, da me ne zapustite več?«

Ničesar ne reče gospa, boža, boža, me po laseh. Njena mehka roka se me dotika, vonj rdečega nagerlena me napaja in moči se mi naglo vračajo.

»Pa zakaj, dobra, prelepa, zakaj ste me speljali iz vrta v to pusto kamenje, med ta brezna, na to strašno pot?«

»Poglej!«

Spregledam in vidim: Tam izza daljnih vrhov vstaja nebeška zarja. V zlatu kipe kameniti vrhovi, ko da je s samimi biseri posejan, blešči sneg po njihovih robovih. Po nižjih vrhovih beži noč pred zarjo, pred mojimi očmi beži. In njen boj z zarjo in njen beg je čudovit. V kotlinah in brezni pod nama kraljuje črna in meglena noč ko da ne ve ničesar o prihodu zarje.

Naglo pogledam okrog sebe in se zazrem gospé v oči: »Lepo je tudi tu! Ali tam, tam v vrtu je bilo lepše! Petje zlatih ptičic, vonj čudovitih rož! Vaše besede ko zvoki na strunah zlate harfe...«

»Ali boš še klical smrt?«

»Ne! Vi ste pri meni...«

»Ko v spoznanju so zaplaval malo prej tvoji pogledi po višavah.«

»Zdi se mi! Bil sem že tu!«

»Bil si!«

»Ko Triglav...«

»Triglav! Spomni se, kaj si mislil prvič na tem mestu ob pogledu na vso lepoto ob prihodu zlate zarje!«

»Spomnim se!«

»Misli na tisto! O, vedno, vedno misli tisto! In... in...« Gospa se premisli in ne dokonča. Naglo mi stisne rdeči nagerlen v roko, milo in dobrotno me pogleda in hoče odhiteti.

»Gospa, gospa! Sunkoma se dvignem. Krčevito stiskam rdeči nagerlen v desnici. Trdi kamen bi omečila moja prošnja.

Gospa se smehlja, moja prošnja je ne omeči. Hiti naravnost v prepad, iz katerega sem prilezel na vrh za njo.

»Gospa, gospa! Z vami se vrnem v prelepi vrt!«

Gospa gine v prepadu in megli.

»O gospa, gospa...«

Pod nogami mi zmanjka tal.

Po bliskovo padam, padam, padam z glavo navzdol v strašen prepad. Zdaj zdaj trešči moje telo ob ostro skalo in se razleti na tisoč koščkov. V smrtnem strahu hoče iz grla bolesten, obupen krik po pomoči — —

Naglo sem spregledal. Silna bolečina je glodala v nogi. Naglo sem zopet zaprl oči. In ves sem se stresel. Gospod v beli halji in z naočniki je stal ob moji postelji in mi tupal žilo na roki, tista ženska s širokim, zo-

prnim rdečim obrazom in belo ruto na glavi je vsa preplašena zijala vame.

Prebujenje je bilo strašno.

»Kje je? Kje je? Zakaj ste jo prepodili? Kam je odšla?«

»Kdo?« je vprašal gospod v beli halji in naočniki in spustil svojo levico.

Naglo sem pogledal v krčevito stisnjeno desno pest. Rdečega nagerlena ni bilo.

»Vrnite mi ga! Moj je! Meni ga je dala gospa! Zakaj ste mi ga vzeli? Nimate pravice do njega! Vrnite mi ga!« Bruhal sem v gospoda z naočniki in mu hotel planiti v obraz.

Stemnilo se mi je pred očmi. Silna bolečina se je zagrizla v rano. Onemoglo so mi omahnile roke, bolešno in obupno, obupno sem zaječal.

Ženska z zoprnim rdečim obrazom je strahoma odskočila.

Gospod z naočniki se je ozrl po sosednjih posteljah in z očmi nekaj dopovedoval ranjencem, ki so preplašeno zrl name.

O...

Gospa, kje ste? Kod hodite? Ali niste kruti in neusmiljeni? Človek mora imeti strašno rano; o amputaciji mu morajo govoriti; v skoraj enainštiridesetstopinjski vročini se mora kuhati; smrt mora klicati; omamljujočo tekočino mu morajo vbrižgati pod kožo, da ga obiščete in mu daste rdeči, dehteči nagerlen.

JULIJAN SEVER.

FRANCE BEVK.

15.

Ko je stal Julijan pred ploščo, ki je vsrkavala njegovo notranjo podobo, se je zdel sam sebi kakor na križ pribit. Vijoletna luč se je režala kot strašne zenice zveri iz teme, sence so plesale okrog njega. Te sence so gnjavile njegovo telo, brskale po njegovi notranjosti, kakor bi videle bisere na dnu njegove bolezn.

Ko so ugasnile vijoletno zenice, se je iz sence prikazal debel človek z zavihanimi rokavi kakor hlapec. Mastno se je nasmehnil in mu držal zemljevid dveh polut njegovega življenja pred očmi.

Nemo upanje se je dvigalo v Julijanu. Kakor da čaka, da sprejme pomilostitev na smrt obsojeni. Zdravnik je molčal. Julijan

je videl, da razmišlja težke in zamotane izraze, da pove ž njimi na nerazumljiv način čisto resnico. Nasmehnil se je. Ta nasmeh je možu z debelimi očmi ugajal, ali pa mu je bil zelo dobrodošel, ker je spremenil obraz in misel.

»Mož ste, ali smem govoriti resnico?«

Julijanu se je porušila stavba in ga podsula še živega, ohranil je vso svojo moč in je odgovoril vljudno in mirno, kot da ni nič.

»Izvolite.«

»Naravnost?«

»Naravnost!«

Saj je vedel vse. Saj niti govoriti ni bilo treba več. Vendar je strpel na sedežu in gledal v zdravnika, ki je dejal:

»Tbc III.«

Ta zdravniška formula je vplivala grozno. Kot odmev je prišlo iz Julijanovih ust:

»Izgubljen!«

»Ni pomoči. Žal mi je, da Vam moram to povedati.«

Julijan je obsedel na mestu, minuto, dve minuti, pet minut. Gledal je, čakal je, kakor da ima še nekaj priti. Slednjič se je zdramil. Dvignil se je in stopil do vrat. Ko je stal na stopnicah pred poslopjem in je zagledal Anico, se je zavedel docela. Strašno je sprejelo njegove ude.

16.

Ni mogel utajiti! Iz pobledelega obraza je sijala smrt. Anica je prišla do konca dolgega poslopja, a se je pravkar ozrla in ga zagledala na stopnicah. Čudno so morale sijati njegove oči še v to razdaljo, da so prodrle dekletu v dno srca.

Spreletelo jo je kot blisk, kolena so se ji zašibila. Obstala je na mestu in se ni mogla premakniti.

Počasi sta se približala drug k drugemu. Ko sta bila v razdalji nekaj korakov, se je že pomirila njuna notranjost. V naglici delujočih misli sta preletela silne daljave in sta se ustavila na najtrdnjši točki.

Anica se je nasmehnila. »Ali je končano?« je vprašala.

»Končano,« je odgovoril in ji dal v zmedenosti roko, kakor da se neznansko dolgo že nista videla.

Anica je čakala naslednje besede. Ko besede ni hotelo biti in je bil Julijanov obraz od trenutka do trenutka resnejši in oči skrivnostnejše, je vprašala znova.